

# УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА

Орган Української Національної Думки.

Ціна  
20 гр.

Виходить що-неділі.

Адреса редакції й адміністрації:  
ЛУЦЬК на Волині, Алеї Б. Хороброго, 70.

Передплата: в краю: за 1 місяць 1 зол., чвертьрічно 3 зол., на пів року 5 зол. 50 гр., на рік 10 зол.; за границю: на рік 2 америк. долари або їх вартість в вишій валюті. Рукописів не звертається.—Оголошення після умови Непідписаних дописів не приймається.

## Христос Воскрес!

Всім нашим співробітникам, дописувачам, передплатникам, прихильникам і читачам бажаємо веселих Свят.

Редакція й Адміністрація.

### ВЕЛИКОДНІ ДЗВОНЯТЬ ДЗВОНИ...

Несуть вони радісну вістку про велике свято Христового Воскресення. Несуть вістку про велику перемогу добра над злом, правди над кривдою, краси над брідотою, любови над ненавистю...

Великодні дзвонять дзвони... А з ними в такт радісно тремтять людські серця, повні віри й надії.

Віри в найбільшу і найвищу правду — Христа, що, віддавши себе в жертву за гріхи людей, своєю „смертю смерть подолав“ і вийшов переможцем над злом і неправдою цілого світа,—і надії на те, що перманентна, вічно діюча правда колись, навіть вже дуже швидко подолає неправду й зло, що тяжать над окремими людьми, над окремими народами.

Весняне відродження природи, яка постійно, що-року ніби воскресє, ніби визволяється від кайданів лютої зими, щоби розпочати нове вільне, веселе життя, так прекрасно гармоніює з нашим християнським святом Воскресення — і через те надає тому святові подвійного значіння, робить його загальнопризнаним символом усякого відродження, всякого визволення з кайданів неволі, з пут лихої долі.

Для нас українців це свято має особливе значіння. Бо наш народ відбуває свою тяжку історичну Голгофту: на хресті народних мук його роспято, ризи його широкої землі жеребом поділено, у гріб



положено, тяжким каменем привалено та й озброєну сторожу приставлено, щоби не встав, не воскрес, як заповів устами своїх кращих синів, своїх пророків, у своєму негасимому хотінні жити

вільно, самостійно. Бо наш народ у своїй історії перебуває той свій другий день, за яким з konieczности мусить настати день третій, день його воскресення з мертвих.

Коли ж наступить той третій день?

Дні страждань народу і видимої смерті, дні торжества його мучителів і тих, що кричать „роспни“, бувають дуже довгі. Вони можуть тягнутися десятки й сотні літ. Але всі ознаки, земні й небесні, промовляють за тим, що наш історичний другий день уже до кінця зближається.

Ще на дворі темно. Очам звичайним, особливо тим, що в могилі й прикриті каменем темноти й зневіри, ще нічого не видно. Не видно, як за обрієм розвидняється вже, як наступає новий день..

Але ото в передранішній темряві задзвонять у дзвін. Спочатку в один — „прокиньтесь, вставайте, старії й малії“, прокиньтесь, хто спить!.. За тим першим задзвонять і всі великодні дзвони. А тоді всі—і ті темні, що не могли нічого бачити, привітають новий радісний день, день третій, день воскресення нашого народу словами: „Христос воскрес — воскресла Україна“!..

Великодні дзвонять дзвони... Тим вони нам милі, що голосять свято, яке є символом нашого воскресення.

### Про тих, що святкують на чужині.

Великдень—свято Воскресення, свято побіди світла над тьмою, свято світлих надій пригноблених на свою волю. Великодні дні—це дні, в які кожний з нас виразніше бачить сумну дійсність, відчуває виразніше і повніше свою звязаність, нерозривну і органічну, з великим національним тілом,—дні, в які виразніше виступає перед очі минуле, зростає і збільшується невимовно туга і сум за батьківщиною серед тих, яким доля відмовила щастя зустрічати їх в своїй країні, серед свого народу.

Тисячі і десятки тисяч тих синів народу виконання обовязку перед країною поставило в ряди вигнанців. Хай же ті, що опинилися на чужині во ім'я України і її самостійності,—ті яких думка й сум в ці дні будуть линуті до Рідного Краю, знайдуть у нас для себе й теплу згадку і слова признання і любови.

Кожна жива нація, яка бореться за національне визволення, але ще не здобула своєї державності і перебуває під чужою владою, має свою політичну еміграцію. За кордоном опиняються найбільш активні громадсько настроєні елементи нації, які не хотять коритись режимові гнобителя—окупанта; за кордоном вони провадять ту національну й політичну роботу, яка не можлива в межах батьківщини. Вони творять і розвивають націо-

нально політичну думку, будують організацію, що мають провадити боротьбу за визволення нації, вони репрезентують перед світом націю, думки якої не можуть бути вповні репрезентовані тими, які живають під режимами чужої влади.

Коли ми знайомимось з історією визволення окремих націй, з тими шляхами, якими окремі народи прийшли до власної державності, ми скрізь стрічаємо те саме, скрізь натикаємось на однакові факти—політична еміграція в історії національного визволення відігравала почесну й відповідальну роль.

В історії відбудови польської державності діяльність еміграції відіграла величезну роль. Коли першу половину XIX віку польська справа не сходила з порядку денного, як справа міжнародна, коли на початку світової війни вона була висунута обома воюючими сторонами, як чергова, це є в великій мірі результат теї популярности,

яку утворила в європейській opinii для польської справи робота польської еміграції на протязі цілого століття. Європа краще освідомлена про Польщу, як про яку іншу славянську державу, бо ряд поколінь польської еміграції вложили в це свою енергію, працю й зусилля.—Історія визволення й об'єднання Італії не можна змалювати, не вяснивши ролі Мадзіні й його прихильників, які, сидючи за кордоном, керували революційною роботою в краю.—Повстання Чехословаччини, як самостійної держави, в великій мірі теж звязано з діяльністю чеської еміграції під час війни на чолі з теперішнім чеським президентом проф. Масариком і теперішнім міністром закордонних справ Бенешом.

Історія українського народу не уявляє винятку з історії інших поневолених народів. Українська політична еміграція сягає до часів гетьмана Орлика й його прихильників, які після поразки Мазепи Петром I-м по всіх європейських державах шукали захисту проти

Москви. Українська еміграція XIX віку має такого чільного предствника, яким був М. Драгоманів з його величезним впливом на розвиток української національно-політичної думки. На наших очах і за нашої пам'яті події визвольної боротьби 1918—20 років викликали за кордон десятки тисяч української еміграції, цивільної і військової. Вона роскидана по всіх країнах західної Європи, є вона навіть в Африці й Америці.

За щоденними злиднями й клопотами, за тим лихом повсякчасним, якого так багато в нашому житті, часто в краю забувають про десятки тисяч тих, які во ім'я України пішли у світі. Через те доводиться нагадати про них і про ту роботу, яку вони роблять для краю.

Велике значіння для справи української державності має передовсім самий факт існування масової української еміграції. Жадні докази про наші права на самостійність, жадні розмови про наше бажання бути вільними і незалежними не можуть вплинути на європейську думку, на чужі народи так, як той факт, що в кожній державі є сотні і тисячі людей, які не хотять скоритись тій чужій владі, що панує в їх країні. Є це для чужих народів доказом, що вміємо ми не тільки говорити про свої права на державність, але й боротись, жертвувати за них своїм щастям і добробутом.

Перебування наших людей по чужих державах, та освідомлююча

### ТИЖДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ.

З 25-го квітня по 2-ге травня включно, себто протягом Великодного тижня і на проводи, на території крем'янецького й дубенського повітів буде переводитись збірка на допомогу Українській Крем'янецькій Гімназії і її бідних учнів.

Батьківський комітет при Українській Крем'янецькій Гімназії просить громадян Крем'яниччини й Дубенщини не забувати про це велике діло і своїми жертвами сповнити свій національний обовязок.

робота, яку вони провадять, веде до того, що європейські держави, європейське громадянство все більш переймається думкою про неминучість відбудови нашої державності. Після часів козацьких, після розділу України між Польщею і Московією, імя українське було вичеркнене з свідомости Європи. Тепер завдяки роботі наших людей за кордоном відновлюється знайомство Європи з нами; європейське громадянство чує про нашу культуру, наш рух, нашу боротьбу, наше теперішнє становище.

Не так давно великою рідкістю була навіть коротенька згадка про нас в європейській пресі. Не так є тепер. І в цій зміні багато прислужилась робота нашої еміграції. Багато зроблено еміграцією в обсягу культурної і наукової роботи. На українських землях панує зараз такий лал, коли трудно, а то й неможливо вільно провадити культурну й наукову роботу. Тому еміграція подбала про те, щоби організувати ту роботу за кордоном. Український Вільний Університет і Укр Педагогічний Інститут в Празі, Господарська Академія в Подебрадах, недавно заснований Українсько-Німецький Науковий Інститут в Берліні—всі ці наші наукові установи виключно створені силами нашої еміграції. Коли українська наука знаходить поволі право громадянства за кордоном, в цьому велика доля заслуги припадає на українську еміграцію. Розпорощена по цілому світі, перебуваючи у злиднях матеріальних, серед чужих, часто неприхильних і ворожих обставин, еміграція виконує свій обов'язок перед батьківщиною.

Звичайно, нема ні одного людського діла, ні одного людського вчинку, які були би цілком досконалими. Є свої темні сторони і в емігрантському житті, в емігрантській роботі. Але перед тим потрібним і необхідним, що творить для майбутнього української нації українська еміграція, ці темні сторони одходять на задній план. І в ці дні, коли в Рідному Краю стрічають велике свято Воскресення, хай у злиднях і в скруті, але у себе, на своїй землі, годиться зга-

## Українська Громадо!

Лунає надійна пісня Воскресення.

Серед розбудженої природи гомінко роздається голос великодних дзвонів, а збірні майдани виповнюються бадьорим звуком хороводу. Незабуті спогади витискають на лицях веселість.

В таку хвилю ніщо не повинно тривожити традиційного вдовілля викликаного Великим Днем.

Але пригадаймо, що живемо в часах займанщини, де хіба зріст власної сили й дужности повинен би викликати радість в синів українського народу.

А чи є вже сила в українського народу?

Вона обновлюється і твориться. Творить ту громадянську силу.

### „РІДНА ШКОЛА“

ця робітня, що на службі українського народу виховує збірними зусиллями українську молодь, найбільшу цінність нації. Як рідна мати серед найтяжчого лихоліття виховує ту молодь у здібности до чину, сталить у ньї сильну волю, щоб спричинити можливість

уладити життя народу по своїй в подобі і своїй потребі.

Велике це завдання і важке, але „Рідна Школа“ його не злякається і виповнить на славу великого народу, якщо відчує за собою теплу руку українського загалу.

Тому нехай дні Воскресення стануть всенароднім святом „Рідної Школи“ та великої ідеї, яку вона в собі носить. Нехай у ці дні по всенародній постанові об'єднуються всі українці у спільному змаганні: повести всенародню жертвенність на потреби „Рідної Школи“.

Пам'ятаймо, що не даючи селянам і робітникам можности вчитися в рідній школі відбирається їм одночасно змогу здобути знання й освіту, цю найкращу зброю в боротьбі за визволення.

Числом та обильністю датків на „писанку“ для „Рідної Школи“ докажем нашу живучість, свідомість і карність

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ“:

І ЧАПЕЛЬСЬКИЙ, *вр.*

Голова.

А ЗЕЛЕНИЙ, *вр.*

Секретар.

дати тисячі і десятки тисяч тих, які во імя волі і самостійности України залишили Батьківщину; тих, які, залишивши близьких і рідних, понесли імя України, її скарги і домагання чужим народам; тих, які з свого вигнання, з далекої чужини так линуть в ці дні „в край веселий між люд хрещений“.

В. Садовський

входили до складу Центральної Ради, виявилось, що треба виділити для біжучої і постійної роботи Малу Раду, а всіх членів Центральної Ради збирати тільки час од часу на сесії.

Зріст впливу і значіння Центральної Ради примусив рахуватись з нею національні міншости, що живуть на Україні, які з початку ставились до неї з повною зневагою після довгих суперечок і переговорів представники жидів, росіян і поляків увійшли до складу Центральної Ради. Центральна Рада стала установою, яка об'єднувала представників населення всіх народів з цілої України.

Всеукраїнський національний конгрес, визначаючи ті шляхи, якими повинен був йти український рух, доручив Центральній Раді дбати про те, щоби добитись у російського уряду прав, які належали українському народові. Всі розмови й переговори з російським урядом, які, виконуючи доручення національного конгресу, провадила Центральна Рада, не дали ніяких наслідків Російський революційний уряд, так само, як раніш царський, не хотів давати Україні ніяких прав. Тоді Центральна Рада, стоючи на сторожі інтересів українського народу, рішила сама приступити до будови вільної незалежної держави української нації. Вона виділила з свого складу український уряд—Генеральний Секретаріят, який розпочав працю над організацією українських народніх мас і відбудовою влас-

ної держави. В листопаді 1917 року Центральна Рада своїм третім Універсалом проголосила заснування Української Народньої Республіки, а в січні 1918 року четвертим Універсалом повну самостійність і незалежність Української Держави.

Центральній Раді доводилось провадити свою роботу при дуже важких обставинах і мабуть найбільшою перешкодою в її роботі була наша національна несвідомість і темнота. За довгі роки неволі дуже й дуже багато з нас встигло забути, хто ми, чі ми діти, чим ми були і чим стали. Незорганізовані, несвідомі й темні, не змогли ми всі стати дружно й закріпити нашу державну самостійність. Не звважаючи на тяжкі жертви кращих синів українського народу нам не вдалось заховати проголошеної Центральною Радою самостійности. Найбільшу частину українських земель захопили московські більшовики і панують на них за допомогою наших перевертнів, а для решти наших земель також найшлись охочі сусіди. Десятиліття Центральної Ради, яка проголосила українську державність, ми стрічаємо позбавлені власної державности, пошматовані між сусідами.

Проте це не значить, що діяльність Центральної Ради пішла на марно, що не дала вона ніяких наслідків. Ніщо на світі не пропадає; так не пропала й вся та робота, яка була пророблена за часів Центральної Ради. Коли пригадати часи до Центральної Ради, коли зрівняти стан нашої національної свідомости й організованости перед десятию роками й тепер, після діяльності Центральної Ради, після започаткованої нею національно-визвольної боротьби, ріжниця відразу кинеться в очи. Замість невеликих гуртків, які знали про свою національну приналежність, тепер ми маємо свідомі маси. Справа про нашу національну державність, про яку ніхто поважно й не мріяв перед десятию роками, нині вже не сходить з порядку денного як питання міжнародної ваги і ні для кого нема сумніву, що українська держава таки буде.

Початок цьому новому періоду був положений десять років тому назад широким рухом українських народніх мас, які висунули і на чолі руху поставили Центральну Раду. Тим то в десяти рокивни її заснування належить пригадати собі її історію, її значіння. Належить пригадати, бо кожний культурний, освічений народ повинен добре знати й пам'ятати свою історію, своє минуле.

В. С.



### Десятиліття заснування Центральної Ради.

На місяці березень і квітень припадає якраз десята річниця з часу заснування Української Центральної Ради у Києві.

Після того, як скинуто було в Петербурзі царя, як впали ті пута, що звязували до купи всі народи, які заселяли величезні простори колишньої імперії царів—перед українським народом стало питання, яким шляхом іти далі, як творити своє життя.

Центральна Рада була тою установою, яка стала на чолі визвольного руху українського народу, що захопив всі наші землі до найдалших закутків. Вона була заснована київським українським громадянством 7 березня ст. стилю 1917 року. Одним з перших її виступів було скликання всеукраїнського національного конгресу в Києві, на який прибули представники всіх українських ор-

ганізацій—культурних, політичних, економічних і інших—з цілої України в кількості понад 1000 чол. Національний конгрес виробив основні положення про організацію Центральної Ради, визнав її найвищою установою для українського народу і обрав до складу Центральної Ради представників з усіх українських земель

Центральна Рада, виконуючи доручення дані її національним конгресом, приступила до організації всіх живих національних сил. За її допомогою і з її почину відбулись всеукраїнські з'їзди: військовий, селянський і робітничий. Кожний з цих з'їздів виділив всеукраїнські ради військових, селянських і робітничих депутатів, які пізніше ввійшли до складу Центральної Ради. Зі збільшенням числа представників, які

Горе вам, нетямуці раби  
На гордині котурні,  
Бо ведуть вас неначе сліпих  
Ошуканці і дурні.

І. Франко.

Лько Гаврилук.

## 3 днів журби.

Квітень.

Наближалася свята північ...

Небо вогке, темно-бірюзове, було так близько від землі, що здавалося ніби торкається високих шпилів церков; — воно темною киреєю відкрило все місто з краю в край, і без упину кидало зі своїх глибин одну за другою ясні зірки. Теплий вітрець, що віяв од загородніх ланів і лук, доносила тихе зітхання землі й рзднував душу.

Над головою гоївалося темне віття дерев, і від них уже чулися пахощі бруньок. Пахощі ранньої весни змішувалися з пахощами торішнього перелілого лисття й хвилювали груди.

Далеко за містом у полі, парувала й зігнала свіжа земля;—в ній ворухилася палкість кохання, в ній спіла сила, що мала дати життя прекрасним квітам і запашним травам. Земля в ці весняні ночі жила життям воскресаючим, світлим і радісним, і до такого життя кликала людей.

На високій дзвіниці собору пролунав дзвін, за ним другий, третій і враз загуло по всьому величезному місті.

Наступила свята північ...

І тут і по всіх християнських землях гудуть дзвони у цю велику ніч і передають людям радість Христового Воскресення.

... Лунають дзвони навкруги мене в цьому чужому великому місті, й так багато збуджують сум...

Ринуть спомини про юні дні в рідному селі, на любій Волині, коли так легко й радісно жилося, коли душа поривалася до всього чистого світлого й вимагала добра... Радістю минулих днів наповнювалася вся істота, й відчуваю яка чиста, яка проста ця радість, яка велика й безкрая, неначе в світлі дні щасливого юнацтва...

... Кілька хвилини забув, й обставини сучасності знов нагадують, що ти на чужині, що ти вигнанець, і знов життя важким тягарем навалюється на рамена й гострими пазюрами смутку впивається в серце. І знов перед очима тяжкий стан безправного пригнобленого емігранта. І так у смутку й журбі минають дні, місяці, роки й наближується невмолимий захід

життя...

... Весь час пройшов у боротьбі без одпочинку, без щастя. Може-б і хтів коли зупинитися. спочити, пожити власним життям, пошукати свого особистого щастя... Та—ба!.. Голос сумління що-дня нагадує, що рідний край у неволі, що рідний нарід у ярмі, й наказує: Іди! Працюй! Змагайся! І коли стане Вітчизна твоя незалежна, а нарід вільний, тоді й ти зазнаєш спокою й радощів, а тепер—іди!

І йшов...

— Але-ж доки йти?

— Коли нарешті буде радість заслуженого спокою?

— Коли?...

У церкві залунав святий урочистий спів:

„Христос Воскрес із мертвих, смертю смерть подолав, і тим, що в гробах життя дарував“...

... Могутньо гудуть великодні дзвони...

... І високо, десь під хмарами, їм відповідає радісний гомін. То дикі гуси летять довгим гужем. Вони простують до рдних осель і про щось голосно й радісно розмовляють. І відчувається в їхній розмові щось близьке рідне й таке жадане.

Летять вони повітряними шляхами, і своїми радісними голосами кличуть за собою. Прислуховуюсь до цих голосів і відчуваю, як окрилюється душа, як міцнішає воля.

Ні! Не треба суму, не треба! Воскреснуть усі, що покладали голови свої за рідну країну й одержать вічне життя—світле й радісне. І житимуть у воскресшій Вітчизні й ті, що зараз поневіряються на чужині, й з любов'ю пригорне їх до свого лона рідня земля...

Сміливі й дужі мандрівники в повітряних просторах! Ви стремите до мові Вітчизни, до землі світлого сонця, до шумливих чарівних лісів, до степів мрійних зелених, до чудових задумливих річок і ставів. Ви перенесли всі поневіряння, перемогли всі перепони й вже недалеко від своєї мети! Вже хутко вікові бори вітатимуть вас своїми лісовими шумами; приймуть вас у свої ласкаві обійми роскішні поля; зелені високі очерети будуть співати вам свої пісні чарівні; срібні води тихих річок і глибоких озер будуть обмивати ваші пишні вбрання й шепотіти до вас слова кохання...

Летить-же ви сміливі й могутні до мого рідного краю, кидайте з під хмар свої вільні кличі й перекажіть змученому народові українському, що вже недалеко той час, коли й ми повернемося із вигнання до своїх рідних осель, до своїх засмучених родин.

Гудуть, співають великодні дзвони!..

У таємничих глибинах ночі й під небесами відчувається радість святого Воскресення. І душа рветься у височинь, обіймає духовим зором увесь мир і прислухається й чує: „Воскресення день, просвітінся люде“...

Так! Просвітінся й будемо братами, й зникне ворожнеча серед народу нашого, й окрівавлена, оганьблена Батьківщина наша стане вільна й пишна серед держав світу.

Лються без краю сміливі величнн великодні дзвони, такі близькі, такі рідні моїй душі.

... Так зараз дзвонять і на Україні...

Чи відчуваєте ви—жорстокі на їздники, що кожний удар дзвону це благовість про перемогу українського народу. Чи відчуваєте ви, що кожний удар дзвону це похоронний спів вашому безбожному пануванню? Чи відчуваєте ви?!

Лунайте-ж воскресні дзвони! Лунайте й на рідній землі, й наві-

вайте рідному народові моему спомини про його величне минуле; будіть приспаний лихоліттям і нечуваними муками дух його й нехай не хилить він голови, бо наближається час, коли воскресне він вільний і могутній на своїй рідній і вільній землі!



## Початок кінця Совітів.

У московських комуністів надзвичайно сильно розвинені дві, одна другій цілком суперечні прикмети: віра в утопічні цілі (такі, яких ніколи ніяким робом здійснити не сила) і розуміння існуючої дійсності. В першому випадку— вони непоправні мрійники, що в своєму впертому мрійництві доходять до крайнього безглуздя; у випадку другому—вони бистрі і тверезі рахівничі. Безглуздим мрійництвом ві від ідеології інтернаціоналізму, від змагання до заступлення духових окремих культур поодиноких народів одною спільною матеріальною („шлуночною“) культурою, безглуздям ві від теренів про всесвітній рай, мир і благоденствіє, здійснювані через всесвітню криваву соціальну революцію і криваву диктатуру одної класи (вірніше: одної

партії!) Але одночасно московські комуністи вміють чудово орієнтуватися серед існуючих обставин і прекрасно їх для себе використувати та до них приноровлювати способи своєї поведінки. Завдяки цій другій прикметі більшовики не дурно зискали собі славу дуже зручних тактиків.

Той свій хист показали вони на своєму відношенні до національного питання. Після п'ятилітнього приноровлювання кривавого „воюючого комунізму“, московські комуністи зрозуміли, що національних рухів здавити силою не можна; того розуму вони набралися на Україні. І прийшовши до такого висновку, різко змінили свою поведінку: від переслідування національної окремишності перейшли до покровительства національному пробудженню. Рахунок простий: замість витратити внутрі держави (себто в границях обрізаної на заході „російської імперії“) масу

## Ісус і буржуй.

(З сатири Ол Амф-ова).

Пастухи поклин оддали і пішли. Мудреці ще не приходили.

Марія спить у яслах, як на постелі, тримаючи дитя коло грудей.

Іосип дрімає, сидючи на перевернутій тачці.

Розвиднюється. Через шпари проникає слабе проміння.

Чути, що хтось знадвору відхливав двері, просунув голову, здивувався:

— Гм...

Увійшов.

— Поважання.

Іосип (встає). Поважання...

— Вибачаюсь, що потурбував...

Іосип (зніяковівий). То нічого.

— Дозвольте спитати: на якій, власне кажучи, підставі ви тут є?

Іосип. М-м-м-м... м-м-м-м...

— І що ви, власне кажучи, тут... тут робете?

Іосип. М-м-м-м...

— Бо—коли хочете знати—я є Муцій Назіка, власне кажучи, господар цієї вічарні. А осмілююсь спитати: з ким, власне кажучи, маю честь?...

Іосип. — з низьким уклоном бідної людини, яку несподівано заскочили, ніяково називає себе.

Муцій Назіка. Як кажете? Іосип? Тесла з Назарета? Працю-

ете для себе чи для господаря? Артіль у вас велика? А патент платите? Ну і, власне кажучи, чи це прибутне діло у вас там, в Назареті?

Іосип (безпомітно оглядаючись). Шановний пане... шановний пане...

Муцій Назіка (поважно). Проте я, власне кажучи, не зовсім розумію: чого, власне кажучи, треба теслі Іосипові з Назарета в моїй вічарні—та ще й у такий невідповідний час?

Іосип, покійно вклонюючись, розкажує всю історію, як „у той час“ вийшов наказ од кесаря Августа зробити перепис по цілій землі. Та й підли всі записуватись, кожний у своему місті. Пішов також і Іосип із Галилеї, з міста Назарета, до міста Давидового, що зветься Вифлієм—бо він був з дому і з міста Давидового—записався разом з Морією, зарученою з ним жоною, яка була вагітна“...

Муцій. Так—так... Перепис... Назарет... Вифлієм... Все це, власне кажучи, відповідає правді...

Іосип. Словом: ми не знайшли місця в гостиниці, і ось я очинився в глупу ніч під одним небом з молододо дружиною, який якраз прийшов час родити. В такому скрутному становищі ми рішили принаймні сховатись хоча в отсю вічарню. Повірте: без жадного

злого наміру. Даю слово, що ми не зробили Вам жадної шкоди. Нарешті, вічарня не була зачінена...

Муцій (з ухмількою). Не доставало, власне кажучи, щоби ви заїздили до неї, виломавши двері. Іосип. Ми навіть гадали, що вона... стоїть пустою.

Муцій. Так, так! Все це добре. Але для чого власне кажучи, ви не спитали в мене дозволу?

Іосип. Вибачте, а ж вас не знаю.

Муцій. Е, добродію, це не відповідь.

Іосип. Я й сам знаю, що без господаря не добре... в господаря треба спитатись... Але кого і де треба було мені шукати?

Муцій. Ну, це вже, власне кажучи, до мене не належаться. Це ваша справа, ваша журба, ваш обов'язок.

Іосип. Зрозумійте: я лише тепер довідуюсь про ваше існування.

Муцій. Тим часом табличка з моєю назвою прибіта над дверима вічарні.

Іосип. Я не помітив. Було темно.

Муцій. Можливо. Але людина в ваших ділах, власне кажучи, мусять знати й пам'ятати, що—де є майно, там є і власник.

Іосип. (зі скрухою). Простіть ради Бога. Звичайно, я кругом ви-

нен. Коли вам неприємно, то—хоч нам і трудно дуже—нема чого, ми мусимо вибратись. Але ви бачете, які обставина. Не гнівайтеся, дозвольте нам...

Муцій. О, помилуйте, я зовсім не для того. Я не варвар якій-небудь; я, власне кажучи, розумію ваше становище... Коли вже ви сюди забрались, то можете тут залишатись, скільки вам треба... Я тільки стою за порядок і хочу вам зауважити, що не можна користати з чужої власності без дозволу господаря...

Іосип. Дякую Вам, дякую! І запевняю Вас, що Ви не будете жалувати колись... Бо-знайте: ця дитина—ніхто вищий, як Месія.

Муцій. Що?

Іосип. Месія! Спаситель, якого в віку чекають жиди...

Муцій. Ну, до цього мені нема ніякого діла. Я—римський громадянин і, власне кажучи, зовсім не цікавлюсь жидівським питанням.

Іосип (розводить руками). Н-ну...

Муцій. Отже, поважання... до приємного побачення.

Іосип (вклоняється). Нам так прикро.. Ви такі добрі... ми вам такі вдячні, такі вдячні...

Муцій. Нічого, я вже сказав: будьте в моїй вічарні, скільки вам треба... (на порозі) але все ж таки мушу ще раз зауважити, що,

сил і енергії на боротьбу з національними рухами (головно українським і білоруським) і щораз дужче заслугувати собі на ненависть з боку гноблених народів, — краще потурати цим національним рухам, ба—вдавати їх опікунів і сподвижників; за те, мовляв, можна зискати симпатії поневоленого народу, а через нагляд над розвитком національної культури, скермувати її та бажані комуністичні ідеї шляхи. Так—між іншим започатковано з Москви на Радянській Україні систему так званої „українізації“, якої головна ціль: використати українську мову як знаряддя до голошення на Україні кому істичних ідей.

Але московські червоні володарі не вдоволилися такою розвязкою національної проблеми у себе „дома“, себто в рямцях Радянського Союзу. Вони правильно зміркували, що прокинені великою війною національні почування поневолених народів—це велика сила, це сила, якої не слід нехтувати. І вони рішили використати цю силу у своїй закордонній політиці, спомагаючи національно-визвольницькі рухи там, де вони зверталися проти чужих держав. Так наприклад, після воєнної визвольницької і поступовий рух Турків під проводом славетного їх героя, нинішнього турецького президента, Кемаля Паші, найшовших всецільну підтримку з боку Світів, які таким робом робили пакість—Англії. Світи сприяли повстанню африканських кабілів у Марокко під проводом героїчного ватажка Абд-ель-Крима, бо це повстання було звернене проти Франції й Іспанії; вони теж помагали проводирем Хорватів Степанів Радічові проти Сербів, вони підсилюють нині національну емансипацію (визволення) індійців, яких країна є одним із джерел багатства Англії і вони тепер усю свою увагу звернули на національній революційній рух китаїців, звернений проти чуженецьких, європейських і американських, визискувачів-шкурдерів, у першій мірі знов таки проти Англії.

Але найкращі рахівничі, буває, перераховуються і нині вже ясно, що й більшовики в своїх рахунках

на національні рухи—теж перерахувалися. Пробуджений патріотизм може і від чорта прийняти допомогу для боротьби проти ворога, але окріпнувши—звернеться і проти самого чорта, якщо він схоче взяти його під ноги. Це видно на Україні, де нарід, найшовши у згаданому „українізаційному курсі“ можливість сяко-такого культурного розвитку, щораз виразніше звертається проти Москви і щораз сміливіше проявляє свої далеко не комуністичні нахили, домагаючись суто національних політичних свобод. Але ще яскравіше це показалося у закордонній політиці. Вигравши війну з Грецією, якій помагала Англія, Турки з черги звернулися проти комуністів, які з титулу со-

вітсько-турецького союзу занадто в Туреччині розпаношилися. І нині в Туреччині й сліду з комунізму немає. Хорватський Степан Радіч у пригожий момент погодився зі Сербами навіть не вклонившись Москві, а марокканський Абд-ель-Крім навіть не признавався ніколи до якої небудь спільности з більшовиками.

Таку саму „невдячність“ починаємо стверджувати на ґрунті Китаю.

У китаїській громадянській війні Москва помагала одним китаїським генералом проти других, так завжди маневруючи, аби найбільше шкоди нанести інтересам Англії, яка з Китаю черпала величезні зиски. Коли ж у китаїському розгарах найяскравіший проти-

англійський курс прийняли південні китаїські провінції зі столицею у м. Кантоні, Москва всяко підпомагала Кантонцям: грішми, воєнними припасами, політичними „дорадниками“ і військовими інструкторами, комуністичною бібулою та агітаторами.

Кантонці гроші й воєнний матеріял брали охоче, а все інше—як прикрий, але неминучий додаток. І воювали проти внутрішніх і зовнішніх ворогів аж поки у побідному поході зайняли найбільший порт—осередок заморської торгівлі і заморських пришельців—Шанхай. У Москві святкували здобуття Шанхаю, наче московську перемогу. Але швидко почали приходити вісті, що головнокомандуючий кантонських військ почав рішучу чистку армії з більшовицьких елементів, в політичній китаїській партії, яка веде привід у наї-революційній акції росте опозиція проти комуністів; що поміж південними та північними військами, йде до замирення на ґрунті визволення зпід впливів Світів, а далі—відомі ревізії у совітському посольстві, арешти і т. д. Головною причиною прои свтських виступів китаїців—це пробуджений китаїський патріотизм. Зміцнившись, віднівши поважані побіди над англійськими й іншими визискувачами, вони звертаються нині проти недавніх „опікунів з конечности—Світів. І Світам грозять від китаїців це, що зазнали вони від турків. А що китаїців є 300 мільонів і що з революцією в Китаю більшовики звязували до революції у цілому світі—програма більшовиків у Китаю буде сумерком їх влади в Європі. Там, на далекому таємному Сході започатковано кінець Світів. Бо всемогучою є сила національного патріотизму, який не вдовольняється половинчати побідами і нестримно йде до досягнення найвищого ідеалу: повної, нічим і ніким необмеженої, вільної національної державности.

**Покотилося лявина...  
І де в світі тає сила,  
Щоб в бігу її спинила,  
Щоб згасила, як огонь  
Розвидняючийся день?!  
І. Франко.**



### На нашій Голгофті.

*Народ, утомлений в боях,  
Упав хрестом у пил, на шлях  
Тернистий шлях...  
Регочуть Юдині сини;  
Мінляліє чернь кричить „Розгни!“  
„Розгни, розгни!“  
Торгуючись святим добром,  
Сварню почали під хрестом,  
Святим хрестом!*

*Покляли в гріб народ—Христа  
Й пішла на пир та чернь пуста  
В шумні міста.  
Весь Рим гуде під хор пісень.  
Дрожіть! Іде вже третій день,  
Воскресний день!  
Упав гробний камінь, упав граніт,  
Встає вже істина, йде в світ,  
Спасти весь рід,  
Вес людський рід!*

О. Бадій.

власне кажучи, вам треба було попросити в мене дозволу...

\* \* \*

Минуло дванадцять літ. Свято Пасхи. Єрусалим. На вулицях—людно.

Йосип і Марія йдуть в натовпі, плачуть. Вони звертаються з грізним запитанням майже до кожного в натовпу. Ті хитають головою, здигають плечима:

— Хлопчик?... Скільки літ?... Чорнявий?... Білий?... Не бачили... А ви ж хто такі будете? Не тутешні?... Провінціали?... Так і видно... Завжди так!... Тут столиця, треба добре шукати...

Круглолидий, горбоносий, добре одитий чоловік, з проникливими чорними очима і грубим животом, виходить з єрусалимської кредитової інституції. Він тільки що поклав там на біжучий рахунок чималу суму золотом і срібром і є в доброму настрої. Зір його падає на Йосипа й Марію.

— Вибачаюся! Ви плачете і вибачаюся? Чи не міг би я вам, власне кажучи, бути корисним?

Йосип. Боже мій! Кого я бачу! Доброї Муцій Назіка?

Муцій. Ага!.. тепер і я вас пізнаю. Ви, власне кажучи, той самий жид, який колись так вигдно

примістився в моїй вічарні, не спитавшись дозволу? Ха-ха-ха!

Йосип. Ох, пане Назіко! Нам так ніяково, так ніяково!

Муцій. Нічого, нічого... ха-ха-ха! Я шуткую, власне кажучи, але чого ви тепер так опечалені?

Йосип. Ох, пане! З нами трапилось нещастя... Сми наш—той самий, який народився у вашій вічарні...

Муцій. Що ви зняли без мого дозволу.

Йосип. Так, що ми зняли без дозволу.

Марія. Нам так ніяково!

Муцій. Ну, що ви! Чи варто згадувати? Я жаргую. Ха-ха-ха!

Йосип. Отже—син наш десь загубився, і ми всюди його шукаємо й не можемо знайти.

Марія. Третій день!

Муцій. Третій день? Це вже не шутка. Ви—звичайно—заявили в поліцію?

Йосип. Запевняє. Але Ви й самі знаєте, яка в Єрусалимі поліція... Крім того ми бідні і не можемо дати хабара...

Муцій. Так—так!.. Прикро, власне кажучи, дуже прикро... А я маю тепер вільний час... Коли ви хочете, я міг би допомогти вам шукати вашого сина. В Єрусалимській поліції я, власне кажучи, маю деякі звязки.

Йосип. Ах, ми були б Вам

так вдячні! Але нам совісно.

Муцій. Нічого, нічого. Давні приятелі, власне кажучи, повинні помагати один одному при нещасті, а ми ж—ха-ха-ха—давні приятелі?.. Ха-ха-ха!.. хоч ви тоді й без мого дозволу—ха-ха-ха!

Марія. Нам так прикро!

Муцій. Нічого, нічого!—ха-ха-ха!—власне кажучи, нічого!

Дякуючи звязкам Муцій Назіки, швидко вдалося довідатись, що якийсь загадковий хлопчик ось уже третій день перебуває в Єрусалимському храмі і дуже давує священників і вчених, бо без усяких трудностей прогадить з ними богословські диспути і бере верх у спорі над ними.

Марія. Нарешті! Це—він!

Йосип. Напевно! Це—він. Його прекмети. Ніхто інший не може бути.

Муцій. (скептично). Хе—хе—хе!.. хоч би раз на житті довелось мені побачити батьків, які не вважали своєї дитини геніяльною!

Хлопчик у храмі дійсно був Ісус. Здивована юрба слухала уважно, як він, ніби граючись, легко розв'язував найтрудніші ділеми книжників і як—навіпаки—майже кожний запит хлопчика заганає їх у кут. Муцій Назіка хитав головою.

— Стільки знання в нелітнього! Який передчасний розвиток! А де ж пристойна дитині скромність і по-

шановання авторитета старших?!

Марія рада, що син вайшовся, забула своє горе і тільки зауважила йому лагідно:

— Чадо, що ти наробиш нам? Ось отець твій та я так довго тебе шукали...

Ісус. На що було вам мене шукати? Хіба ви не знали, що мені повинно бути в тому місці, що належать Отцю Моєму?

Марія нічого не відповіла, а тільки обернулася, щоби сховати слези, які вступили на її гарних очах.

Але Муцій-Назіка вийшов із себе:

— Ось вам! Подивіться, яка ваша молодь! От як відповідають діти матерям. O tempora, o mores!..

\* \* \*

Минуло ще вісімнадцять літ.

На березі галилейського озера юрба бідних людей. Серед них—людина, ніби їх начальник: худощавий; каштанові кучери, біла одежа з білого погонна. Муцій Назіка проходить поуз із знакомим купцем.

Муцій. Хто то? Оригінальна постать!

Купець. Це—остання новина нашої провінції. Ісус із Назарета. Про нього тепер тільки й мови в нашій місцевості. Він видумав по-

## Боротьба за існування.

(З приводу III Конференції української кооперації на Волині в Луцьку дня 20.III 1927 р.)

Українська кооперація на Волині перебуває й далі в таких тяжких умовах, що треба дійсно надзвичайних зусиль, щоб її утримати при житті, а ще більших зусиль, щоб та кооперація розвивалася і не зійшла зі свого правильного українського кооперативного шляху. По правді кажучи, то українська волинська кооперація не дуже то й твердо стояла на тому шляху і ще сьогодні є в стадії збирання своїх сил на той один шлях. Тут завсіди стралилися з собою ідейний бік української кооперації і негайні матеріальні вигоди і дуже часто ті останні в умовах волинської нужди брали верх. Тепер справа стоїть далеко краще, а це покращання починається з того часу, коли представники розкиданих по цілому краю кооперативів щораз частіше почали стрічатися за спільним столом при нарадах над кооперативними справами.

### Наступ на українську кооперацію.

Українська кооперація була для давніших польських урядів більшом в опі. Новий уряд, після Варшавських травневих подій звернув між иншим свою увагу й на нашу кооперацію і ставлячись до неї з боку прихильності, намагався, використати її у своїх цілях. На протязі короткого часу ми бачимо три різні спроби збити нашу кооперацію зі шляху:

1. При кінці минулого року висланники уряду їздили по Волині „бачити“ грунт, чи не вдалося б („чи не вважають волинські кооперативи на часі“) заложити на Волині окремих ревізійних союзів і центральний банк. Справу цю обговорювано і в Президії Ради Міністрів і в Міністерстві Внутрішніх Справ, на неї безумовно були відпущені і відповідні кредити.

2. Незабаром виринула инша ідея: чи волинські кооперативи не вважали б доцільним перейти на тип мішаних українсько-польських кооперативів. Знов висувались певні вигоди, кредити, поділ керуючих місць і т. д.

3. Після цього справу взяла в свої руки адміністрація. Порозумівшись з польськими кооператорами, луцький староста скликав у себе нараду, на якій мали вирішити питання про гмінні і соймакові каси

і—про створення якогось кооперативного комітету, який об'єднував би всю кооперацію (українську, польську і т. д.) на Волині, узгоднював би кооперативні справи, представляв би волинську кооперацію на зовні, влаштовував би кооперативні курси, свята і т. д. Цей комітет об'єднував би в собі кооперативні I й II ступня. Думка про створення такого комітету вийшла відко, як і дві перші ідеї, з Варшави, а найсильнішим аргументом за приступлення до такого комітету є—гроші. Є відимим вже фактом, що кредити на Волині признаю. І ото ті кредити мали б видаватися на опінію згаданого комітету.

Дві перші ідеї провалилися. Дарма, що одна й друга мала своїх прихильників і то навіть в керуючих колах окремих і то сильних укр. кооперативів. Друга ідея була темою дискусії на ширших зборах з метою заснування української сільсько-господарчої кооперативи в Луцьку. Там між иншим обороняв її навіть п. Петриківський, головний директор Українбанку в Луцьку, доказуючи, що немає потреби творити окремої кооперативи і що треба приступити до готової вже такої кооперативи „Рільник“, кооперативи польської, але стрінувся з загальним осудом Об'єднаної мусіли провалитися, бо не мали прихильності з боку українського громадянства, а прихилилися до них тільки деякі особи, які в той час з певністю найменше думали про українську кооперацію. З огляду на деякі голоси в пресі, слід одмити тут роль одного з директорів Українбанку і фактичного його керівника п. Ковалевського. На нього покладали тут великі надії, але якраз він поставився різко негативно до обох проектів, не дивлячись на те, що при другому проекті йому пропонувалося головне директорство в найбільшій в Луцьку польській кооперативі, яка мала переміститися в українсько-польську.

Оба згадані проекти, трактуючи ніби про справи чисто кооперативні, безумовно мали на меті справи політичні, безумовно розходилися з ідеями кооперації і українська кооперація не могла піти на них без ушкодження для кооперативної взагалі, а для ідеї української кооперації з окрема. Там більше заслуговує на осуд справа Союзу Укр. Кооперативів в Кременці, який пішов на руку тамошнього старости і за марні гроші став на шлях „утраквізму“.

Справа в комітетом поміж со не

вирішена. Запрошений на першу нараду в справі утворення Комітету п. Ковалевський відкреслив, що творення такого комітету є негідне з кооперативною ідеєю, а в практиці порушує кооперативну організацію, бо являючись ніби об'єднанням кооперативним, входить з одного боку в колізію з працею і завданнями ревізійних союзів, до яких входять окремо кооперативи, а з другого—є твором в кооперації безконтрольним. Такий комітет вніс би цілий заколот в кооперативне життя, бо будучи послідовним—мусів би ліквідувати однорідні кооперативи в одній місцевості і творити нові, чи оставляти в існуючих одну (звичайно—оставляти польську). Кооперація страждала б тоді свій кооперативний характер і була б залежна від такої чи иншої постанови комітету.

Справу комітету форсується не

## Вісти з Варшави.

### Телефонічний балаган.

Найважливішою справою для Варшави є нині—телефоні! Трудно повірити, а все ж воно правда, що на тему телефонів говориться в останньому тижні в столиці Польщі більше, ніж про всі инші справи державно-політичного значіння і телефонічна афера зросла вже до ступня державно-політичної важности. Річ у тім, що міністр пошт і телеграфів підписав тиждєнь тому нову умову з підприємством, яке має у своїй управі телефони в Польщі та яке було оснороване шведськими грошми (тому й усі телефонічні апарати в Польщі це шведські фабрикати). Отож ця нова умова заводить у м. Варшаві нову багато вищу від попередньої тарифу і взагалі новий спосіб обрахування заплати за телефонічні розмови. А саме, введено так звані мірники, які автоматично зазначають кожну розмову, за яку потім треба солено (від 8 до 20 гр., залежне від „категорії“) платити. А що в Варшаві є кілька-десять тисяч телефонів, счинився страшний крик власників отих телефонів і цілого населення. Нарікання є цілком оправдані, бо, залишаючи на боці взагалі доцільність „мірникової“ системи, введено її таким чином, як вводять у Польщі всякі „реформи“. Себ-то: без попередньої надуми, без обміркування усіх ускладнень, які

на жарт, а акція в цьому напрямі йде відко в тісному порозумінню адміністрації й польських кооперативних кол. Стрінувшись з рішучим відпором з боку українців, польські кооператори висунули зі свого боку ніби контр-проект до урядового проекту—звужуючи праву майбутнього комітету і надаючи йому форму організації, якої затвердження входить в компетенції адміністрації. П. Ковалевський, який силою обставин провадить цю справу узгідно з своєю лінією з думкою Ревізійного Союзу Українських Кооперативів, куди й післав проекти статутів Комітету.

Справа комітету була одною з головних точок кооперативної конференції. Як поставились до цього ріжні представники наших кооперативів—напишемо у слідуячому числі.

Ст-ко.

вийдуть, без видачі докладних вказівок і пояснень, як треба цю „реформу“ розуміти і переводити. І вийшло тут таке, що наприклад варшавський поліцей не може з міста зателефонувати до Комісаріяту, ані не можна закликати „Скору Поміч“ до хворого, що занедужав на вулиці, бо власник телефону в аптеці чи якій поближкій крамниці не хоче і не може віддати до вжитку свого телефону. Таких історій є сотки і скарги та балаган з кожним днем більшають. Дійшло до того, що газети містять уже вступні статті з виногою димісії міністра пошт. Та заважика в тому, що цим міністром є довірений чоловік маршалка Шлєсінського, б. полковник ген. штабу Медзінські. Отож обурення, яке стягнув на себе з боку цілої варшавської преси, яка не може ж іти проти настроїв своїх читачів,—звертається посередньо і проти цілого уряду. Таким робом скромний телефон завдав прикрого нового удару польському урядові. Во що би бути добрим міністром—не досить підписувати умови і розпорядження; треба ще знати, що в них написано і як прийме це громадянство!

### Американська позичка.

Останнім разом згадували ми, що над пропозицією американських банкірів, що готові дати Польщі позичку під певними умовами, збиралася нарада міністрів під головуванням самого Президента Польщі. Тепер відомо, що між

ву релігію і проповідує царство Боже.

Муц'їй. Царство Боже? А це що за штука?

Купець. Не знаю й я. Тільки що про Ісуса всі кажуть, що він учитель, пророк і чудовий оратор...

Муц'їй. Учитель? Пророк? Оратор? Значить, перед вами, власне кажучи, віче? Хіба ж у вашій місцевості дозволені віча під голім небом?...

Однак він подійшов до зібраних, серце котрих стояв Ісус і надхненно говорив.

Як раз тоді хтось сказав до Ісуса: Ось Мати твоя і браття Твої стоять і хочуть щось сказати Тобі. Ісус на це відповів:

— Хто Мати Моя і хто браття Мої?

— А-а! — Сказав Муц'їй так і є, я не помилюся,— це він самий... Який був, таким і лишився...

\* \* \*

Як почесний гість, Муц'їй був на весіллі в Каві галилейській і був свідком чуда перетворення води на вино. Це йому сподобалося.

— Чисто зроблено!—сказав він до свого сусіда.—Особливо, коли прийняти під увагу, що ми у глухій провінції... Але, коли б ви, власне кажучи, були в Римі й побачили фокусників сирійських...

Чудесне вино було смачне й міцне. Гості помислились. Благородні почування Муц'їя були зневажені. В ньому заговорив почесний член вишнівського товариства тверезости.

— Допомогати п'явству...—пустив він стрілу,—власне кажучи, де не подобає пророкові!...

\* \* \*

Дорога поміж нивами, які полоють достигаючим збіжжам.

Муц'їй їде до Єрусалиму. Його візек навантажений кошками й клітками з голубами, яких Муц'їй везе на продаж.

Поміж збіжжам—помічас Муц'їй зі свого візка—їде Ісус із своїми учениками. Вони зривають колоски, розтирають в жмені та їдять зерна.

Подорожній жид дивиться на них із жахом і обуренням.

Муц'їй. Однак отсі жици, власне кажучи, з чужим добром не церемоняться!

Жид. Грішники! І це—в суботу!

Муц'їй. Річ не в суботі: який би день не був, а—власне кажучи—переступство є переступством.

Жид. Я бачу, що ви чужинець. Навпаки, річ саме у тім, що вони порушують суботу. А що вони зривали кілька колосків—це нічого. Бо в законі Мойсєєвім сказано: „їдучи нивою твого ближнього, можеш збирати колоски рукою

своею“.

Муц'їй. А як же! Колос, пане добродію, звичайно, власне кажучи, річ не велика, але він—власність така, як і кожда инша річ. Я не знаю вашого Мойсея, але після такого закону я, власне кажучи, запевняю вас, що на хліборобській господарці він нічого не ровумієтьса!

Голубів своїх Муц'їй привіз до храму як раз тоді, коли Ісус вигнав всіх крамарів із „дому молитви, якого вони зробили вертепом розбійників“... Крамарі втікали, лякались і кричали... Перелякани й випущені голуби розлітались та садали на гзямсах храму і на капітелях колон...  
Муц'їй. А!.. Добре, що я спізнався; принаймні мої голуби цілі... Ну, нема чого: поведу назад... Пане добродію! Пане добродію! — Звертається Муц'їй до крамарів, що втікають: Хіба ж ви торгували без патенту?...

\* \* \*

Передмістя Єрусалима. На горі Оливній.

Муц'їй приїхав до одного із своїх довжників, небогатого садовода, з наміром купити в нього майбутній врожай оливок. Ось—він бачить: площа, юрба людей, книжники, фарисеї, Ісус з учениками—в ногах Ісуса—жінка...

Вона совається в поросі, вона гризе руки, якими зі стиду закриває своє лице.

Книжники і фарисеї. Учителю! Отою жінку зловлено на прелюбодійстві. Мойсей в законі сказав нам таких побивати каміням. Що ти скажеш?

Ісус не відповідав. Нахилившись, він писав пальцем на землі, не звертаючи уваги та питаючи.

— Думає, що сказати! — тонко зауважив Муц'їй. Так... власне кажучи, становище дійсно скрутне... вислизнути трудно з нього... Побачимо! Побачимо!

Ісус випростався й сказав: — Хто з вас без гріха, нехай першим кине на неї камінь!

! знову, нахилившись, писав на землі“.

Книжники, фарисеї і ціла юрба почали розходитись. Лишився Ісус і жінка.

Муц'їй (спостерігаючи). Дотепно! Що ж?... я завсіди казав, що він хитрий революціонер. Але все таки—це не відповідь на питання. Коли б виконувати закони мали право тільки люди безгрішні, то, власне кажучи, треба би було скасувати уряд! Крім того, відразу видно, що цей філософ—не жонатий. Хотів би я почути, якої думки про таке рішення законний муж цієї жінки?

В цю хвилину жінка піднала

умовами американців була точка про введення до Надзірної Ради Державного Банку Польського 3-ох американських „дорадників-глядачів“. По суті—то це мали б бути справжні контролери і „наставники, які диктували би, куди й на що мають йти позичені американські гроші і взагалі, як треба в Польщі господарювати. Ця вимога викликала найбільше суперечок і кажуть, що проти прийняття позички під такими умовами висловилися і маршалок Пілсудський і президент Мосціцькі, а за прийняттям—міністр фінансів і віце-прем'єр Вартель. Врешті-решт виготовлено нові пропозиції з польського боку і як сгій виїхав з ними до Парижа один директор Польського Банку Млинарські, що їздив теж у позичкових справах до Америки. Отож він побував у Парижі два дні, перемовив з представником американських банків, що не дивлячись у Варшаві відповіді—чкурнув до Парижа, і вже повернув назад до Варшави. Кажуть, що „все в поржондку“ і що вже в травні місяці Польща дістане позичку під якимись іншими, лагіднішими умовами. Однак в другого боку справді сміх бере на вид цілої отолі метушні за позичкою і біля неї: ціла позичка має бути у висоті 70—80 мільонів доларів, з чого половина піде на „устійнення валюти“ себто буде зложена в американських банках. А що таке 35 мільонів, які вплинуть до Польщі, видно з того, що сам німецький промисл дістав з Америки позичок на яких 500 мільонів доларів!

## Що діється в світі.

### Англія і Світи.

Вже ото десятий рік як у Росії панують Світи, але ще ніколи не було такого напруження їх стосунків з Англією, як тепер. У Москві майже весь час відбуваються проти Англії ворожі маніфестації. Коли недавно в Пекині китайським урядом зроблено було трус у совітському посольстві, то в Москві (і в інших містах радянського союзу) відбулись величезні погрозиливі демонстрації, але не стільки проти китайського уряду, який фактично порушив право екстериторіальності, за що—звичайно об'являється війна, скільки проти Англії, яка—по переконанню совітського уряду—намовила китайців по-

### Свята.

Польські Великодні свята проганяють міністрів із канцелярій на довші відпустки. І так міністр внутрішніх справ Складковскі поїхав аж на кілька тижнів до Парижа, польський посол у Лондоні граф Скірмунт приїхав знов до Варшави на кілька тижнів, словом іде відпочинковий рух. При цій нагоді дехто з достойників дістає „відпустку“, з якої либонь уже не верне на службу: напр. польський посол у Празі граф Лясоцкі, про якого аж тепер пригадали собі, що він є приятелем і мужем довіря—Вітоса.

### Останній рапорт.

Велике порушення в Варшаві зробила одна будь-що будь цікава подія. Отож помер на днях старий, близько сімдесятилітній генерал лікар, директор одного варшавського шпиталю, Буковецкі. Помер так помер—людська річ. Ба, але на кілька хвилин перед смертю покликав він до себе сина і продиктував йому такого листа до марш. Пілсудского: „Пане маршалку, голову послушно, що відхожу на завжди“. Такий передсмертний „рапорт“ старого військового інтелігента доказує, що маршалок Пілсудскі має справді гурт людей, які йому на життя і смерть в дані і вірні та боготворять його. Але лишенько в тому, що цієї відданості й довіри не викорстовується на путяче діло і що якось ніяк не видно ані менше „неправди“, про яку стільки казав марш. Пілсудскі перед роком, ні взагалі по-прави відносин.

ють ініціаторами революційного руху в Китаї і тими, що цей рух, звернений проти чужинців, а головним чином проти англійців, матеріально підтримують.

Словом англійсько совітське напруження в останній час дійшло до найвищої точки. Яка ж цьому причина? Невже—революційна діяльність совітських агентів у Англії? Чи може матеріальна поміч Совітів штрайкуючим гірникам англійським? Звичайно—це також причина, яка може порушити нормальні стосунки поміж державами. Але в суті річі—це дрібнички. Є причина більша і важливіша.

Історичний розвій нових часів свідчить про постепенну і глибоку переміну в міжнародньому положенні Англії, яка стала могутньою імперією та підпорядкувала собі майже всі колоніальні народи. Але в той саме час і Росія перла цілою силою через Сибір до Великого Океану і до границь англійських колоній в Азії. Отже, ще задовго до великої війни інтереси Англії та Росії зударялись. В опінії широкій, навіть в опінії народній, „англичанка“ завсігди „мутила“ і йшла проти інтересів Росії.

Так було до світової війни, до російської революції; так є і тепер, коли царський уряд в Росії за тупили Совіти. І тепер дипломатія совітська, чи то в інтересах Совітів, як держави, чи то в інтересах

### Ген. Чан-Кай-Шен нищить комуністів.

В китайських кварталах Шанхая знов була бійка між кантонськими військами і комуністами. Робітники комуністи хотіли взяти приступом будинок, де знаходиться головний штаб кантонської армії. Але це їм не вдалося. З боку комуністів убитих 100 чол., ранених 200. Китайський комендант Шанхая розв'язав всі робітничі спілки і сконфіскував їх каси. Оголошений загальний страйк не мав успіху.

Ген Чан Кай Шен в порозумінню зі всіма командуючими частинами його армії рішив повалити теперішній кантонський уряд і утворити уряд правий і виразно проти комуністичний. Енергічні заходи Чан-Кай-Шека проти комуністів викликали паніку серед більшовицьких емісарів, що знаходяться в кантонській армії і взагалі на території Кантону і сильно затрівожили Москву. По наказу Чан-Кай-Шека розстріляно головні шанхайських комуністів Ванса.

З Москви повідомляють, що Комуністичний Інтернаціонал видав відозву, в якій об'являє Чан-Кай-Шека „зрадником революції“ і союзником капіталу. Комінтерн закликає робітників усього світу перешкодити перевозці чужих військ і їх запотребовань до Китаю.

Чан-Кай Шен організує нову помірковану китайську робітничу партію.

### Що найдено в рад. посольстві в Пекині.

Найцікавішим документом, найдемом підчас ревізії в більшовицькому посольстві в Пекині, є квити підтвержуючі, що кантонський міністр загр. справ Чен ніби одержував од радянського уряду 15.000 доларів тижнево. Пекинський уряд урядив публичну виставу документів пропагандових книжок і брошур, найдених в посольстві.

## Колі будете ділитись свяченням, відложіть належне політичним вязням!

голову—і Муцій побачив, що вона гарна.

— Ага... ну, тепер розумію!..

\* \* \*

Із Сихара Муцій поїхав до Капернаума. Він вів торговельні справи по цілій Палестині.

Один із контрагентів Муція, на ймена Симон, запросив його до себе на обід:

— Приходьте. Буде Ісус. Чули? Пророк. Про його тепер всі говорять. Приходьте. Буде цікаво.

Муцій радий був, що зустрінеється з Ісусом.

— У нас є що один одному сказати. Тепер я йому все скажу і проберу...

Але, коли Муцій став перед обличчям Ісуса, він—сам не знаючи, через віщо—не посмів з ним заговорити.

Ей—котішав самого себе,—власне кажучи, не варто заводити суперечок... Ми—в чужому домі... гості...

Підчас обіда до Ідальні увійшла жінка, з тих, що торгують своїм тілом по тавернах, під виглядом, ніби вона тільки танцює та грає на лютнях. Вона була гарна, але нафарбовані лиця й губи, підведені брови й відкриті груди...

Муцій. Ага!.. цеті цеті!.. Ходи по сюди, красуне!.. Тебе називають Марія Магдалина?.. Хе-хе-хе!.. стара знайома, власне кажучи... Дуже га-

дий знова з тобою зустрінутись і полюбоватись твоїми танцями. Але ось що, голубко: ниві, ти гляди... тее то, як його... не пускай через край; власне кажучи, треба дотримати трохи пристойності... не забувай, що ти танцюєш перед благородним товариством...

Але Магдаліна, не відповідаючи, підійшла до Ісуса. Вона впала на коліна, почала цілувати його ноги, потім відкрила фіял і стала на них капати дорогініні пахощі та витирати своїми розпученими косами.

Ісус не боронив їй. Муцій дивився. Він наглядно уявив собі:

— Та це й справді, власне кажучи, не зле, коли довгі, м'які жіночі коси руться о голі ноги... і зареготався!

\* \* \*

Муцій зустрічав Ісуса при багатьох життєвих обставинах. І кожний раз він обурювався кожним словом, кожним ділом Ісуса. На його думку, пророк сирівав лінхвству, проповідував нечистість і призириство до багатих, до духовенства, начальства, до влади.—Звичайно—міркував Муцій—ваш громадянський устрій, власне кажучи, не є добрим, Потрібні реформи. Це—факт. Я—людина освічена, ліберальна, я, власне кажучи, розумію... Я кажу; реформи потрібні!.. Але!!!,

Але покажіть мені людину, думаючи логічно, батька родини, посядаючого маєток, який би не лякався єдиного натяку на державний переворот? Який би не був певним, що погане сучасне не заміниться на ще гірше майбутнє? Все, що хочете—тільки—не революція... ні, ні й ні!..

\* \* \*

Остання зустріч з Ісусом довела Муція до гніву.

Заїзжий двір на передмісті Єрусалима. Муцій і господар.

Господар. А, це—ви, шановний пане Муцій? Добридень.

Муцій. Добридень. А де мій осел?

Господар. Ваш осел? Гм...

Муцій. Ну, так, мій осел, якого я вчора лишив на вашому дворі, прив'язавши його ось тут до плота.

Господар. Гм... Бачите—вашого осла взяли...

Муцій. Що-о-о? Мого осла?..

Господар. Взяти ученики пророка Ісуса.

Муцій. Ученики Ісуса? Мого осла взяли ученики Ісуса?

Господар. Вони його одв'язали... еге-ж, на моїх очах... і... і... повели...

Муцій. Мого осла повели? І ви дозволити...

їх, як огнища світової революції—все одно в першу чергу натикається на інтереси Англії, теї першої в Європі імперіалістичної держави. Не змігши нічого зробити Англії в Європі, зневірившись у можливості викликати загальноєвропейську революцію, яка б повалила капіталістичні держави і в першу чергу Англію, Світи почали атакувати її в Азії. І треба правду сказати, що їм удалось через китайську революцію нанести Англії такого удару, якого їй не наносив ще ніхто. Китайська революція поважно захитала престиж Англії в Азії—і не є виключеном, що за рухом китайським невдовзі може наступити протианглійський рух і в Індії. Англія цим страшно непокоїться, мобілізує свої сили, робить зусилля до утворення кскації, при допомозі якої хоче розспразитись зі своїм ворогом—Світами.

Отже можна думати, що ми в періоді підготовки до війни, війни великої, завзятої.

### В Литві заноситься на диктатуру.

Президент литовської республіки видав декрет про розв'язання союму. В зв'язку з цим сподіваються можливості оголошення в Литві військової диктатури. Соім висловив був урядові Вальдемараса недовіря, наслідком чого той зголосив димісію. Новий уряд крайньої правіці має утворити військового міністра полк. Меркіс.

Господар. Ні, я протестував. А вони сказали: „не твоє діло осел потрібен Господеві!... Що-ж я міг зробити? Іх було багато, а я один...“

Муцій. Ви не знали, що зробити? О, ви, власне кажучи, попуститель, співучасник крадіжки. Ви не знали, що робити, коли на ваших очах беруть дорученого вам осла? Добре, я знаю, що мені робити. Пане добродію! Це кваліфікований кримінал! Так, за це—в окружний суд, власне кажучи! І вас і... всіх... Заріз писатиму протокола.

Але поки Муцій кричав,—о, чудо!—осел спокійно вертається на заїзжий двір сам, без нікого... Муцій порахував, що будуть коштувати судові витрати, зміркував, що шансів на вигреш діла нема ніяких і—„власне кажучи“—рішив бути великодушним: обійтись без протокола і без процесу.

\* \* \*

На другий день Ісуса розп'яли. Муцій проїздив біля Голгофти, Глянув... пізнав... і сказав просто, в задоволеням:

— Так я й знав: ця людина не могла інакше кінчатись, власне кажучи...

Перекл. М. Я.



### Відповідь пекинського уряду на ноту Совітів.

У відповідь на ноту Рад. Союзу пекинський уряд вислав свою ноту, в якій заявляє, що він не рахує відкликання рад. представника зриванням дипломатичних зносин. Однак не бажає приступати тепер до переговорів з СРСР і не боїться жадних більшовицьких погроз, а зі всяким вмішуванням у внутрішні китайські справи буде безпощадно боротись.

### Два південних уряди?

Газета „Дейлі Кронікл“ доносить, що між Чан-Кан-Шеком і кантонським урядом, дійшло до повного розриву. Чан-Кай-Шек творить новий уряд, але диктатором бути не хоче.

### Японія і Кантон.

Японія енергійно готується до можливої боротьби з кантонцями і більшовиками. На терени своїх концесій в Китаю відправляються нові великі підкріплення. По чутках в Японії переведено частину мобілізацію Японський ген. консул в Шанхаю заявив, що в разі, коли більшовицькі (радянські) війська вірнуться в Манджурію, то Японія не зупиниться перед збройною інтервенцією. Взагалі — Японія, як заявив він — більшовицькій Китаю та захоплення Совітами Східно-Китайської залізниці не допустить.

### Фльота чужинців в водах Китаю.

На китайських водах тепер стягнута така велика міжнародна фльота, якої китайські води ще не бачили. Разом нараховується там більше 170 військових пароплавів, з яких: 76 англійських, 48 японських, 30 американських, 10 французьких і 4 італійських, якими командує 8 адміралів.

### Викриття більшовицьких шпівнів у Франції.

В Парижі розкрито велику шпівнівську організацію, на чолі якої стояв емісар Комінтерна Коллер, якого арештовано. Рівнож заарештовано кількох інших членів організації, між якими є навіть радні Мійської Ради м. Парижа. Встановлено, що вони займалися на широку скалю шпівнівством у Франції за більшовицькі гроші.

### От так вкрали..

В ніч з 12 на 13 квітня в уряді поштового в Королівській Гуті на Шлеську поштової урядник Кароль Кеслер вкрав півтора мільйони золотих, надісланих Банком Польським в Седльцах. Кеслер, кажуть, втік до Німеччини. Поштовий уряд визначив за викриття вкраденої суми 4 проц. З Варшави приїхала на місце спеціальна комісія. Поки що заарештовано в зв'язку з цим начальника пошти і кількох урядовців та переведено багато трусів.

### Вбивство президента м. Лодзі.

14 ц. м. невідомими спраццями вбито штитлетом президента м. Лодзі Цінарского. Причини вбивства невідомі. Пишуть, ніби воно було ділом злодіїв, яким вбитий президент перешкодив ограбувати сусідню квартиру. Інші вістки кажуть, що вбили президента безробітні.

### 123 скажених.

Банда циган біля Бургаса в Волгарії викопала труп скаженої корови і ззіла його. З них 123 чол. захворили на скаженню, наслідком чого влада наказала 70 з них застрілити, бо не було жадного рятунку.

### З'їзд Рад на Радянській Україні.

На початку цього місяця відбувся на Рад. Україні IX З'їзд Рад. На З'їзді було 857 умандатованих учасників. На тому З'їзді між іншим глужим ехом відбулася міжнародна політика в зв'язку з українською справою і вріст національного руху на Україні. „Я думаю — казав Чубар — що робітники й селяне України скажуть, що їхня незалежність забезпечена цілком конституцією“. Переконали в цьому учасників З'їзду й інші та доказували правильність політики Рад. Союзу. Учасники слухали, а своє думали та передавали до президії З'їзду записки: на віщо то творяться на Україні жидівські райони, чому так багато жидів у державних установах України, чому не всі члени Всеукр. Центр. Комітету розмовляють по українськи? — І на це відповідали комуністичні вожаки що ніби все це обдумане, конечне і правильне; чи переконали учасників З'їзду, чи покажуть дальші події на Україні, які розвиваються дуже бистрим темпом.

кооперації; п. Юхим Кудра пояснив про користь кооперації і в який спосіб кооператива збагачує своїх членів. Кооперативу названо „Надія“. До управи кооперативу обрано: на голову п. О. Кудру, секр. п. Ю. Кудру, скарб. п. В. Шумлянського і на заст. п. М. Чуприну і п. С. Воршкевича; до надвірної ради пп. С. Пинчука, Г. Шарка, П. Кромфа, Й. Моїсейца, Я. Пинчука, В. Пинчука, І. Наливайка і заст. Л. Коржа і П. Рожка. Виповнено статуту, засвідчено підписи у судді і вислано на затвердження до Окружного Суду в Рівному.

На зборах було 70 душ, вписалось 42 членів; після зборів число членів зросло понад 50. Щастя, Боже, в добрий час. Це є наслідки кооперативних курсів у Рівному; закликаємо всіх товаришок і тог. курсантів до праці.

Кооператор

Куйте селяне, долю свою,  
Щастя вперед вас чекає!  
Хоч і не вільні у своему краю,  
Під тягаром хай віхто не зітхає!  
Міцно гартуйтеся в меделі,  
Спільно темряву всі розганяйте,  
До світла, до праці, до волі  
Всі як один поспішайте!

М. Зубрицький.

## ДОПИСИ

### ВОЛОДИМИРСЬКИЙ СОБОР.

На свято Влоговіщення 7 ц. м. в соборі ввішено тимчасове розпорядження заступника митрополита арх. Феодосія про те, що Служби в соборі мають відбуватися по черві по українськи й славянськи. На відставі того уповноважений РНО (Рускоє Нар. Об'єдінєніє) Комаревич зажадав від причту, щоб в неділю 10.IV відбулась Служба по славянськи.

З ранку 10.IV зібралось перед собором сїла народу. Настоятель Боршкєвич, після все-ночної під охороною поліції 26.III кудись виїхав і досі його немає, а Службу мав правити молодший свящ. о. Широцький. Коли зявився під собором о. Широцький, його обступив народ, а жінки цілували його по руках, прохаючи, щоб Службу правив по українськи. В той час купка росіян (кількадесят осіб) вигукувала, щоб священник виконував постанову вищої духовної влади. Українці в свою чергу домагались голосовання і Служби в такій мові, за якою буде більшість. Свящ. Широцький не згодився з українцями, але коли хотів увійти до Собору, то через живу стіну маси народу не міг пробратись.

На місце явився поліцай, дав знати про все старосту і під Собор приїхав заст. старости та забрав з собою о. Широцького на доклад до заст. воеводи, який саме тоді був у Володимирі. По поверті о. Ш. в заст. старости, цей останній робить йому дорогу до Собору, але перед самими дверима собору все одно вони встряли. І тільки коли о. Широцький заявив, що в порозумінню з заст. воеводи правитиме по українськи, його пропустили в Собор, натовп втихомирився і серед повного спокою почалась Служба Божа.

Москалі знов перерахувались. Напередодні, домагаючись славянської Служби, вони погрожували, що ввочі приїде воевода і українців не пустять до Собору „на пущечний вистрел“. Однак верх взяла таки справедливість і купка москалів мусіла уступати перед кількома тисячною українською масою.

Очевидець.

### Заложення кооперативу.

[м. Степань, пов. Костополь].

27 березня о год. 2 й пополудні відбулись у нас організаційні кооперативні збори. Збори відкрив О. Кудра й у вступнім слові пояснив про повстання, розвій і ідею



### Не знають, що роблять.

[село Підгайці, пов. Луцьк].

В нашому селі є філія „Просвіти“ і при філії є організований аматорський театральний гурток. Гурток підготовляється на другий день Великодних Свят до вистави „Мартьян Борула“. В неділю 17.IV була проба. Проба йшла дуже добре, тільки перешкождали хлопці з Малих Підгаєць Володимир Романюк, Тодось Дроздюк і Івол Назарук. Вони ввійшли до хати, де була проба і почали співати пусті пісні, а коли аматори виходили щось говорити, то ті хлопці починали з них глузувати і робити різні перешкоди. Грозять хлопцям Великим Підгаєць, що зорганізували аматорський гурток, що їх поб'ють. Аматори не дуже то вважають. На те все і працюють спокійно та поважно, надіючись, що й хлопці з Малих Підгаєць спам'ятаються. Во хіба-ж вони знають, що роблять? А коли зрозуміють свої вчинки то й й самим їм за них буде соромно.

Просвітянин.

### Несвідомість громади.

[село Лідава, Здолбунівського повіту].

Є в нашому селі свідомі громадяне брати Циркевичі, які будучи кілька років тому дим мешкальний для себе вибудували разом велику саялу на обслуги громади, себто, щоб громадяне села могли улаштувати вистави, збори, концерти, користуючись безплатно саялею. Зараз так склалась обставина що брати Циркевичи купали землю біля Рівного, а в селі Лідаві збули свою сусідам. Залишився дим з саялою, який хотять купити чехи, але Циркевичі хтілиб, щоб праця їхня залишилася в руках своїх людей і пропонують громаді набути їхній дим з саялою та площею для игор дешевше чим дають чехи і з виплатою ратами. Тим-більш, що в селі Лідаві має будуватися народний дим на будову котрого звезено вже камінь. Отже продавши цей камінь і доложивши дещо до нього громада могла б на-

бути на дуже вигідних для себе умовах цілком пристосований для такої цілі будинок. Однак під'юджені чехами люде бояться набути будинок Циркевичів під народний дим, мотивуючи тим, що мовляв згодом Циркевичі можуть його відібрати назад. Так начеб нема нотаря і нотаріального залагодження купівлі. Свідчать це тільки про несвідомість наших селян і про те, як кожен чужинець може ними крутити на свою користь. А шкода, бо висмикується з рук громадянам села Лідави гарна нагода мати свій народний дим.

Г. Ж.

## Свято Т. Шевченка.

С. Милостів на Рівенщині. 10 квітня б. р. в помешканню школи відсвятковано 66 роковини смерті Тараса Шевченка.

На свято прибуло багато молоді так з Милостова, як і з окружних сіл. Старих майже не було, це тому, що п. о. Андрій Ловінський до „Просвіти“ ставиться дуже зле і при кожному випадкові старасться старших обурити проти „Просвіти“, але молодь горнеться до „Просвіти“, як одної з установ, яка допоможе вивести свій нарід з тої темноти, в яку завело чуже московське духевенство.

Дівчатами „просвітянками“ під керівництвом бібліотекарші п. Надії Саванчук, дуже гарно була прибранна сцена та саяла. Гарно був прочитаний реферат п. Семеном Черняхівським. З декламацій наїкраще пройшли вірші, які декламувала маленька 7-ми літня Віра Глушук. Співав хор Милостівської „Бібліотеки-читальні“ під керівництвом дірігента п. Лавра Склонного. Свято почалось „Заповітом“, а закінчено гимном.

Всі присутні були бадьорі, крім тих, котрі йдуть ворогові на послуги. Особливо зле себе почували після „Посланія“. Настане той час, що гніль темряви упаде і сором буде тим, що помагають москалям та різним перевертцям держати наш нарід в темноті.

Честь і слава Вам, молоді сестри та брати, що Ви рвете пути тьми і своєю культурною працею пробиваєте шлях до кращого людського життя.

М. В.

М. Лодзь. 3-го квітня ц. р. в місцевій православної церкви св. Олександра Невського заходами Українського Комітету відправлено п. о. Іваном перший раз у Лодзі панахида в нагоди 66 річнини з дня смерті Національного Генія і Пророка України Тараса Шевченка, на котрій були присутніми, крім Української кольовії, також співчуваючі місцеві громадяне.

### ГРАФ МИХАЙЛО ТИШКЕВИЧ

20 квітня граф Михайло Тишкевич, бувший посол УНР при Ватикані і голова делегації УНР на мирову конференцію в Парижі святкує своє 70-ліття. Граф М. Тишкевич є фундатором „Михайлової премії“ Львівської „Просвіти“, фундатором стипендій при Науковому Т-ві в Києві й одному з університетів у Франції для розвитку української справи — і т. в. Імя гр. Тишкевича з'язане з українським культурно-національним і політичним життям останніх десятиліть, як діяча, історика, публіциста, маляра, мецената-добродія національно-культурних потреб українського народу. Зараз він забутий усіми, в дуже тяжких матеріальних обставинах перебуває в Гвезні. Шановному Ювілятові шлемо найкращі сердечні побажання.

Теперішня адреса Ювілята: Нг. М. Tyszkiewicz, Gniezno, ul. Wzześnieńska, 15.

Слідуюче число „Укр. Громади“ вийде з огляду на свята з датою 8-го травня ц. р.

## НОВИНИ.

**Кооперативні курси.** Два 19 ц. м. закінчилися в Луцьку 3 ті кооперативні курси, влаштовані Українбанком в Луцьку. На цей раз курсантів було не багато, а склад їх був дуже слабенький, але все-ж таки є певний вклад в кооперативну справу. На села ціло нових 8 молодих хлопців з певними знаннями про кооперацію, які сприятимуть кооперативній ідеї і зможуть на початках вести кооперативу на селі.

**Золото й срібло на Поліссю.** Газети доносять, що нібито в ріці Лан, що впадає до Припеті, на Поліссю, викрито золото й срібло в піску. Дослідні мали виявити, що в одній тоні (1000 кг.) піску є 4 грами золота й 12 срібла. Злі злики кажуть, що правдиве й без піску золото на Поліссю знайшли ті, що чивезли звідтіля що-краще дерево.

**Приходиться і так пояснювати.** Як відомо, український собор у Володимирі мали передавати „руським“ з парадом, неначе-б то українці не такі само православні, як „руські“. Щоби нагадати це найвищий духовній православній владі в Польщі, соборні парафіяне вислали до митрополії відповідне прохання зложено на збораз 20.III ц. р. і навели в ньому цілий символ віри. Прохання підписало 116 парафіян. Може таки переконаються там, що православні українці це не еретики.

**Пропаля вихрестна.** В лютому ц. р. в Здолбувському повіті залюбилися в собі якийсь Остап Тарасюк і Шайндля Міхельзон—як видно й з прізвиськ—православний і жидівка. Нарешті Шайндля вихресталась і як Софія побралась з Тарасюком. Всі перешкоди родичів і інших жидів нічого не помогли. Молоді зажили спокійно на селі. Але 22 березня молода жінка захворіла і її одвезено до шпиталю в Острові. Коли по двох днях Тарасюк явився до шпиталю, то не встав жінки; її забрали й вивезли невідомо куди. Стверджено, що вона була до 8 ц. м. в шпиталю в Рівному, а що сталося з нею далі невідомо. Думають, що її заховав батько. Справою завялась поліції.

**Що наші „Просвіти“ на те?** В днях 31 березня 1-го й 2-го ц. м. дубенська „Польська Мещех Школьна“ zorganizувала курс знання суспільно-освітньої праці. Курс той прослухало до 320 осіб з міста й повіту.

**Вже вийшла з друку майська книжка Літ.-Наук. Вістника,** в якій знаходимо: прислану спеціально для ЛНВ оригінальну статтю знаного приятеля України д-ра Павла Рорбаха про актуальну китайську справу, опріч того П. Богацького—Н. Ве про Шевченка, Д. Донцова—Шевченкові роковини, А. Козуба—Повстання ог. Зеленого, продовження споминів В. Приходька та інших матеріал.

Набувати можна в кожній українській книгарні або безпосередньо в Адміністрації ЛНВ а у Львові, ауд. Руська, 18| ц.

**На третій день Великодня** Свято Іверської Божої Матері. З приводу цього на другий день Великодня в Іверській каплиці в Луцьку о 6 год. веч. відбудеться соборна вечірня Служба. На третій день Великодня—теж соборна Літургія в Брацькій церкві; після Літургії—хрестний похід із церкви до каплиці, де відправлено буде молебень.

**Кримінальна хроніка м. Луцька і повіту.**  
— В м. Голобах в помешканню Божка поліція перевела труп і найшла ровер, вкрадений у мешк. м. Луцька Голдіна.  
— Дня 3.IV ц. р. в мешканця с. Сокарич, тростенецької гміни Івана Юшука підчас його несприятливості вкрадено 25 зал. готівкою і одержі на суму 50 зол., а рівнож пачку солтиса того-ж села. Крадіжі доконав

наймит Юшука Генрик Квот, котрий утік в невідомому напрямку.

— Дня 7.IV заарештовано мешканку м. Луцька Ольгу Баран, оскаржену за крадіж одержі у поручника Яна Борковського на суму 105 зол. Найдені річі повернуто пошкодованому, а Ольгу Баран передано судовій владі.

— Дня 8.IV у власника кіоску в Луцьку по вул. Ягайлоській Непокійницького вкрадено тютюнові вироби на суму 200 зол.

— Дня 8.IV у мешканки м. Луцька Маргарити Хайської вкрадено торбанку з грішми в сумі 250 зол.

— Дня 8.IV поліція заарештувала мешканця м. Заболоття, торчанської гм. Федора Мельничука, оскарженого за тяжке ушкодження тіла своєї сестри Федери.

— Дня 9.V у мешканця м. Луцька Ваврика Мендля вкрадено 365 зол.

— Дня 10.IV заарештовано Созона Лигу і Едварда Коломазника, оскаржених за крадіж воза і борон у селянина с. Голешова, полонковської гм., Арсеня Бабичука. Вкрадені предмети найдено, а арештованих передано судовій владі.

— Дня 10.IV на мешканця м. Луцька Ягайлоська 82, Созонта Паласевича зроблено замах. Невідомий сиравця вистріляв 3 рази, але П-ч вийшов ціло, одна куля тільки застрягла в вікопниці.

— Дня 10.IV у мешканця с. Боголюб торчанської гміни, Францішка Петровича вкрадено одержу на суму 120 зол. Пошкодований зловив злодія сам і доставив до поліції. Оказався нам Станіслав Бельський, караний вже за різні злочини і пеншуваний мировим судом м. Ковля.

— 9.IV в гаю мешканця кольонії Чемєриці Семєна Пархомо а зловлено сина і дочку Ф. Ковальчука при краді салівничого дерева.

— 21.III в Козаковій Долині, чарукавської гміни, напали невідомі люди на селянина Федора Євчука, коли той обходив своє господарство, і побили його до полусмерти. На крик Євчука збіглась сім'я і напасники втікли. Поліція доследила, що один з напасників був Волод. Волошин з Колодеж, вилучений з тюрми на кавшю.

**Пожежі в Луцьку.** — Дня 7.IV по вул. Ягайлоській, 24, в домі П. Дінера, в готелі „Гранд-Готель“ і дня 11.IV по вул. Ал. Б. Хороброго, 80, в домі Шльоми Барашара вибухли пожежі, які зліквівовано зараз-же по прибуттю пожарної сторожі. В обох випадках пожежі повстали з причини занеачищення сажою коминів.

**Біржа на 23.IV.** Доляр америк. 8.93, золото 5 руб.—23 50 зол.  
**Ціни на збіжжя за пуд:**  
жито—6.40, пшениця—9, ячмінь—5.60, овес—5.30, гречка—7, просо—8.50, ріпак—11, лянка—11, конюшина—55, і вика—5, хвасоля—7.80, горх—7.50 сім'я конопл.—5, мак—20, хміль—47, картоплі—1.60, цибуля—12, зол.

Набіл: молоко за літру—30 гр, масло за 1 кіл.—5 зол., сир—80 гр, десяток яець—1 зол.

### Веселий кутик.

У більшій жалобі.

Білорус католик до білоруса православного:

— Чув, брате, наш ксьовда за білоруськість сидить в острові, а парафія осталась в жалобі.

— Чув, але наша парафія в більшій жалобі, сказав православний.

— Чому? Може й вашого посадили?

— А як-же, брате, крішко посадили, але... на нашу шию, бо він москаль і бідному чововікові білорусові не співчуває.

В школі.

Учитель: Які бувають добрі вчинки, що до тіла і що до душі?

Ученик: До тіла, як дамо бідному кавалок хліба, а до душі, як ми йому той хліб помастимо маслом або смальцем.

В родині.

Мама до сина: Ой, сину, тебе до такого стаю допровадило оте двадцять одно.

Син: Ні, мамо, мене допровадило до обдиротва „не двадцять одно, а двадцять два“.

Приготувались.

Молоді після останньої заповіді прийшли до пая отця просити, щоб їх повінчав.

Священик: А чи ви вже приготувались до того акту, який є найважнійший у вашому життю?

Молодята: О й як ще! Забили кабана, теля, є горілка, бочка вина та й пива анталік.

## Переписка Редакції і Адміністрації.

До наших дописувачів з огляду на брак місця в газеті і вадмір надісланих до Редакції матеріалів багато дописів досі не було змоги використати. В найблизчих числах газети постаремось помістити всі залеглі дописи, які надаються до друку. Просимо на будуче старатися писати як звичайніше, а толі дописи скоріше попадуть до друку. А вже найкращим засобом для того, щоб всі дописи появлялися в пору, є поширення газети. Коли газета більше розсодиться, то й збільшуються й грошові засоби, коли-ж грошова справа газети стоїть добре, то можна її побільшити, а в більшій газеті то, звичайно, й дописів можна більше вмщати.—Надіємось, що наші шан. дописувачі матимуть це на увазі.

— А. С.—Вірші нескладні і тому до друку не надаються.

— П. Любічаківський. Не поміщені вірші не надаються до друку. Інші матеріали використовуємо. Дякуємо, не забувайте й на далі.

— С. Мулар-Соколовка. Часопис і календар „Р. Шк.“ висилаємо. Ціни на календар виставленої вема. По чекові одішліть що можете як дар на „Рідну Школу“.

## ОГОЛОШЕННЯ.

Ogłoszenie № 162 sp. 26 g.

Do rejestru Handlowego Sądu Okręgowego w Łucku działu o spółdzielniach w dniu 13 kwietnia 1927 roku pod № 229 wciągnięto wpis treści następującej:

„Gospodarz—Spółdzielcze Stowarzyszenie Spożywców z odpowiedzialnością ograniczoną“ we wsi Biskupicze Ruskie powiatu Włodzimierskiego. Za zobowiązania spółdzielni członkowie odpowiadają do dziesięciokrotnej wysokości zadeklarowanych udziałów.

Spółdzielnia zawiązuje się w celu wszechstronnego zaspakajania wspólnymi siłami materialnych potrzeb swoich członków. Dla osiągnięcia powyższego celu przedmiotem przedsiębiorstwa będzie organizowanie i prowadzenie wszelkiego rodzaju zakładów gospodarczych oraz kupowanie hurtowo, przerabianie i wytwarzanie artykułów spożycia i przedmiotów użytku domowego i gospodarczego w celu odsprzedawania je detalicznie swoim członkom.

Udział oznaczony został na 10 zł. płatnych jednorazowo przy przystąpieniu do Spółdzielni.

Do zarządu powołano: Zachara Michalczuka, Akipsima Pilipczuka i Teofana Wojciechowskiego, na zastępcę Izidora Michalczuka i Erasta Byczuka.

Czas trwania spółdzielni nieograniczony. Pismem przeznaczonym do ogłoszeń jest czasopismo „Hromada“ w Łucku. Rok kalendarzowy jest rokiem obrachunkowym. Oświadczenia woli Spółdzielni winne być składane przez dwóch co najmniej członków zarządu. Decyzje zarządu w sprawach kupna, sprzedaży, zastawu lub wynajmu nieruchomości wymagają uprzedniego zezwolenia Rady Nadzorczej.

Sąd Okręgowy w Łucku  
Wydział Rejestru Handlowego.

Громозводи, хрести, вікна до церков, машини до виробу цементових дахівок, рур керничних і всякі вироби слюсарські виготовлює

**Михайло Стефанівський**  
Львів, ул. Варстатова 10  
(між ул. Рицерською й Кордецького).

## ОГОЛОШЕННЯ.

**Для православного священника хрест, срібляй, з ланцюжком, в пуделку продається.** Звертатись: Кельце, Нєнахльонський 41, д. Шмідта, В. Соразкєвич. (Kielce, ul. Niewachłowska, 41. d. Szmida, W. Sorazkiewicz)

Вийшла в друку дуже цікава книжечка

**„Восьмилітній підрахунок зисків і страт“.**

Промова сенатора М. Черкавського, виголошена в сенаті 2 березня 1927 р., в загалній дискусії над державним бюджетом.

Книжечку видає Політична Бібліотека Українського Національно-Демократичного Об'єднання, накладом Волод. Целевича.

Ту книжечку ваша Редакція розіслала в попереднім числом „Укр. Громади“ всім своїм передплатникам.  
Ред.

„Всі українські театри, аматорські гуртки, Читальні, Просвіти, закуповують усе театральне приладдя виключно

**в Кооп. „УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР“ Львів**

Руська 18| п.

Цінники даром.

Замовлення з провінції полагдується відвертною поштою.

Лен, Коноплі, Вовну і Лікові роєлини

купує і приймає до обміни за готові полотна і иншу мануфактуру

цілий рік безпереривно

**„ПОЛОТНО“**

Акц. Спілька у Львові, вул. Городецька 95 і 97.

Перевіз залізницею оплачує Спілька „ПОЛОТНО“.

Пробки мануфактури і поучення про збірку лікових рослин посилає даром.

Чи всі вже знають?

що незрівнане на зразок заграничних виробів з найніжнійших складників

туалетове **МИЛО** і диточе

виробляє АПТЕКАР

**Михайло ТЕРЛЕЦЬКИЙ**

Львів — Ринок

(Окружна Аптека).

один кусок — 1.20 зол.

Кооперативам — склепам даю опуст. За післяплатою висилаю найменше один тузін.